

PROVINCIERAAD VAN ANTWERPEN

Vergadering van 24 januari 2019

Interpellatie

Agenda nr. 6/1

Interpellatie in verband met GroenRand: neemt de provincie een coördinerende én uitvoerende rol op ten aanzien van GroenRand en meer in het bijzonder ten aanzien van de natuurverbinding Antitankgracht?, ingediend door Ilse Van Dienderen (Groen).

1. Aanleiding

In het Laatste Nieuws van 10 januari lezen we volgend artikel:

<https://www.hln.be/regio/ranst/groenrand-vraagt-coördinerende-rol-aan-provincie~a85a9f95/>

GroenRand klaagt de versnippering van onze open ruimte aan. De vereniging meent dat in het kader van de betonstop de belangrijke groene ader van de Antitankgracht behouden en versterkt dient te worden. Op dit moment is er een bestuurlijk manco in de coördinatie van initiatieven t.a.v. die groene verbinding. De vereniging vraagt aan de provincie om een coördinerende rol te nemen om de toekomst van de Antitankgracht incl. de open ruimte waar de gracht 'stroomt' veilig te stellen.

2. Situering

De provincie heeft een aantal decretale taken die het kader kunnen zijn voor zo'n coördinerende, en zelfs uitvoerende opdracht.

3. Decretale opdracht

Provinciedecreet

Onderstaand artikel definieert de decretale opdracht van de provincie m.b.t. de gebiedsgerichte samenwerking:

"Artikel 2. (...)

§ 2. Overeenkomstig artikel 41 van de gecoördineerde Grondwet zijn de provincies bevoegd voor de regeling van de provinciale belangen. Tot die provinciale belangen behoren met name :

1° (...)

3° **het nemen van initiatieven met het oog op gebiedsgerichte samenwerking tussen besturen in een regio**, met inbegrip van samenwerkingsverbanden met of zonder rechtspersoonlijkheid, binnen de grenzen, vastgelegd door de Vlaamse Regering, zonder afbreuk te doen aan de bepalingen van deel 3, titel 3, van het decreet van 22 december 2017 over het lokaal bestuur."

Natuurdecreet

1. Natuurverbindingsgebied

In artikel 27 van het natuurdecreet wordt de opdracht tot afbakening van natuurverbindingsgebied aan de provincie toegewezen:

"Artikel 27. (...)

§ 2. 2° natuurverbindingsgebieden: dit zijn gebieden die ongeacht hun oppervlakte van belang zijn voor de migratie van planten en dieren tussen de gebieden van het VEN en/of natuurreservaten en die strook- of lijnvormig zijn met een aaneenschakeling van kleine landschapselementen.

§ 3. (...) Elk natuurverbindingsgebied of met dit gebied vergelijkbaar gebied dat de **provincieraad** afbakt overeenkomstig de wetgeving betreffende de ruimtelijke ordening in een provinciaal ruimtelijk uitvoeringsplan, wordt van rechtswege beschouwd als natuurverbindingsgebied in de zin van dit decreet."

2. Regionale landschappen

In artikel 55 van het natuurdecreet wordt de taak van de provincie t.a.v. de regionale landschappen omschreven:

"Artikel 54. (...)

§ 2. Een regionaal landschap is een duurzaam samenwerkingsverband tussen maatschappelijke en bestuurlijke actoren en heeft het statuut van private rechtspersoonlijkheid, onder de vorm van een vereniging zonder winstoogmerk.

§ 3. De **provincies** zijn bevoegd voor de erkenning, subsidiëring en opvolging van de regionale landschappen."

4. Bestuursakkoord

Over gebiedsgericht beleid staat het volgende in het bestuursakkoord:

"Een gebiedsgericht project start steeds op vraag van de betrokken lokale besturen en is per definitie projectmatig. Dat wil zeggen dat de provincie zich terugtrekt op een vooraf, bij de opstart, duidelijk gedefinieerd moment." (p9) en "Daarnaast starten we de Vallei van de Grote Nete en het Groen Kruis op als nieuwe gebiedsgerichte projecten."(p9)

Ook in bestuursakkoord staat dan de ophijsting van gemeenten waarop het Groen Kruis van toepassing is: Schoten en Brasschaat overlappen alvast met het gebied waar de Antitankgracht loopt.

De enige referentie naar natuurverbinding in het bestuursakkoord is de volgende: "Het doel om drie beekvalleien te herstellen moet als minimum beschouwd worden. Fietsostrades kunnen ook dergelijke natuurverbindende rol spelen."(p16-17).

Hoewel de Antitankgracht geen beek is, speelt ze wel een belangrijke rol als natuurverbindend landschapselement tussen belangrijke natuurgebieden.

En m.b.t. de regionale landschappen is het volgende te vinden:

"We streven naar meetbare resultaten waarbij op structurele wijze de bijdragen van de regionale landschappen worden gekwantificeerd. Kernopdracht is het opnemen van de instandhoudingsdoelstellingen (IHD's) op twee niveaus:

1. Gebiedsgericht: hetzelfde model van vrijwillige, laagdrempelige werking naar private eigenaars toe zoals dat gebeurt bij de bosgroepen zodat zij gemotiveerd worden om effectief mee te werken aan habitatgebieden en instandhoudingsdoelstellingen.
2. Gebiedsondersteunend: een buffering voorzien rondom habitatgebieden en ontsnippering wegwerken vanuit een ruimtelijke context waardoor de natuurgebieden en landschappen geen eilandjes worden, maar effectief geconnecteerde natuurgebieden- en landschappen vormen."

Het is vooral dat tweede waarin de Antitankgracht een rol kan spelen: door haar verbindend karakter kan ze de ontsnippering tussen grote natuurgebieden wegwerken.

Provinciaal beleid

Op de website van de Fortengordels (<http://www.fortengordels.be/forten/antitankgracht>), een provinciaal project, is uitgebreide info te vinden over de Antitankgracht. Voor de geïnteresseerden:

“Geschiedenis

De gracht werd gebouwd net voor de Tweede Wereldoorlog, van 1937 tot 1939. Het doel van de gracht was Antwerpen te beschermen tegen een mogelijke Duitse tankaanval: de zijden van de gracht vormden een helling die te scherp was voor de tanks in die periode.

Tussen het hoogste en het laagste punt van de gracht is 13 meter verschil waardoor er 15 sluizen aangelegd moesten worden. Aan de meeste van deze sluizen en op andere plaatsen aan de gracht werden bunkers gebouwd. Vandaag zijn er langs de gracht nog steeds 48 bunkers aanwezig.”

En nog:

“Sinds 1994 wordt de Antitankgracht erkend als beschermd landschap. Dankzij een lengte van 33 km, is de gracht daarmee het langste beschermde landschap van Vlaanderen. Om de gracht te beschermen, werd er een landschapsbeheerplan opgemaakt.”

“De gracht vandaag

De Antitankgracht verbindt natuurgebieden en bossen met elkaar en is daarom van groot belang voor de migratie van planten dieren.”

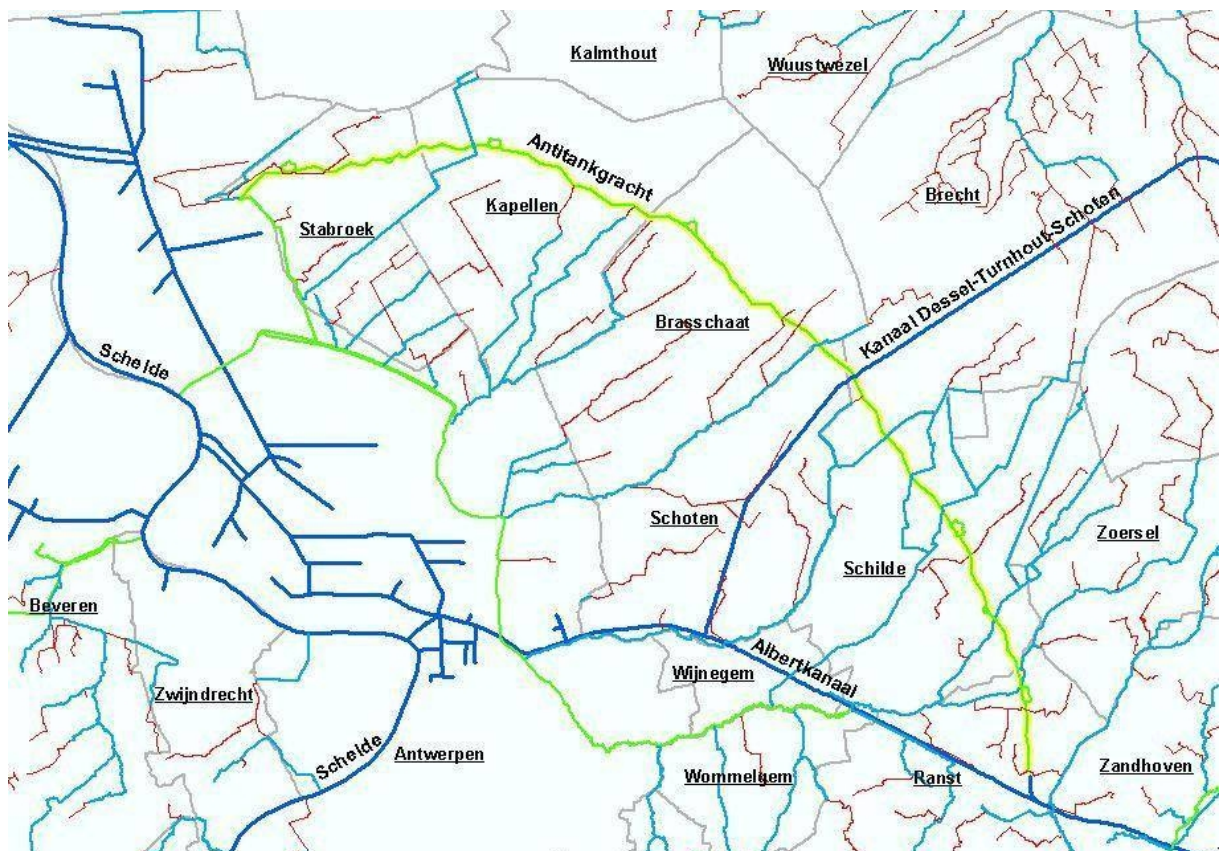


Fig: Antitankgracht loopt van Stabroek tot Ranst en verbindt belangrijke natuurgebieden met elkaar: het Mastenbos, Klein Schietveld

(habitatrictlijngebied), Inslag, Uitlegger, de forten (habitatrictlijngebied), Driehoeksbos, het Vriesel- en het Bleekhof en de bossen van Hendriksvoort.

5. Argumentatie

Uit bovenstaande oplijsting blijkt:

- Dat de provincie een decretale opdracht heeft inzake:
 - o gebiedsgericht beleid
 - o natuurverbindingen
 - o regionale landschappen
- dat er heel wat aanknopingspunten te vinden zijn in het bestuursakkoord:
 - o Aandacht voor het gebiedsgericht beleid o.m. het Groen Kruis
 - o Aandacht voor natuurverbinding
 - o Een opdracht voor de regionale landschappen om natuurverbinding in de praktijk te realiseren
- Dat via het project van de Fortengordels er al aandacht was voor de Antitankgracht.

Het lijkt me dat hiermee de betrokkenheid en het mandaat van de provincie om in te gaan op de vraag van GroenRand naar coördinatie voldoende geduid is. Deze coördinatie kan een gebiedsprogramma opleveren waarbij de verschillende actoren zich engageren om allen een bijdrage te leveren aan het behoud en de versterking van de Antitankgracht.

Aanvullend kan de provincie een ondersteunend beleid uitrollen. Ik denk hierbij aan:

- Het uitvaardigen van een subsidiereglement om in een nog af te bakenen zone rond de Antitankgracht ondersteuning voor grondverwerving aan terreinbeherende verenigingen te kunnen aanbieden om dat gebiedsprogramma te kunnen uitvoeren. (Hierbij kan een analogie gemaakt worden met de Vlaamse middelen die terreinbeherende verenigingen kunnen verkrijgen, mits het opmaken van een natuurbeheerplan).
- Een vorm van 'beheerovereenkomst' voor private eigenaars om een beheer te voeren dat de natuurverbindingfunctie van de Antitankgracht versterkt en uitvoering geeft aan dat gebiedsprogramma, ook onder de vorm van een subsidieregeling.

6. Vraagstelling

Is de gedeputeerde/deputatie bereid om een coördinerende rol op te nemen om de groene landschappelijke verbinding die de Antitankgracht vervult, te ondersteunen?

M.a.w. zal de provincie de betrokken gemeenten, het regionaal landschap, de betrokken bosgroepen, de landschaps-, landbouw- en natuurverenigingen, de betrokken Vlaamse entiteiten (VMM en ANB) samen brengen om via gezamenlijke actie de natuur-, landschaps- en belevingsfunctie van de Antitankgracht te versterken?

Heeft de deputatie al gereageerd op de vraag van GroenRand hieromtrent? Indien ja, wat was de inhoud van de reactie?

Kan de deputatie onderzoeken welk ondersteunend beleid ze nog kan uitrollen om de natuur-, landschaps- en belevingsfunctie van de Antitankgracht te versterken (opmaak gebiedsprogramma, subsidiereglement om dit uit te voeren)?